

## Nordsamisk ortografi

**Samenes X. konferanse som ble avholdt i Arjeplog den 20.-22.06.1978, vedtok den nyeste felles nordsamiske ortografien. Samisk språknemnd og samerådet vedtok korrigeringer til den nordsamiske ortografien den 1984. Fra da av skulle den nordsamiske skrivemåten benyttes i undervisningen og ellers i alle offentlige dokumenter.**

**Organisasjonene som skrev under på det felles nordsamiske rettskrivingsdokumentet var Norske Samers riksforbund, Norske Reindriftssamers Landsforbund, Svenske Samers Riksforbund, Same-Ätnam og Samisk Parlament.**

I begynnelsen kunne det godtas at en skrev æ eller eä framfor ea, der denne skrivemåten hadde lange tradisjoner, og i hvert fall i blader...

Teknisk kunne en i begynnelsen benytte enten š č ž, eller ś ć ź.

-ij- lyden skulle i alle tilfeller fra da av skrives -ii-, både inne i ordet, i slutten og i en stavelses ord. Det skulle være normen i de nordsamiske lærebøkene.

Dialektforskjeller skulle kunne fremkomme ved behov, for eksempel stedsnavn og i litterære tekster.

Fra før har nordsamisk flere ortografier. Den første som utviklet nordsamisk ortografi var presten Knut Leem, i begynnelsen av 1700-tallet. På 1800-tallet utviklet en annen prest, Nils V. Stockfleth en annen variant av det nordsamiske skriftspråket, da med spesielle samiske tegn. Senere kom professor J:A. Friis med egen skriftspråk som ble. Bl.a. brukt i salmebøker samt en stor nordsamisk ordbok som kom ut i 1887. Konrad Nielsen utviklet en meget nøyaktig ortografi, på grunnlag av finnmark-samisk, som ble brukt i hans store ordbok og grammatikkbok som ble publisert i 1926-1929. I 1948 utviklet Knut Bergsland og Israel Ruong en felles nordsamisk ortografi som bygger på Kautokeino-dialekten. I 1930-årene utarbeidet Paavo Ravila en ortografi som ble brukt i Finland, og som senere ble modifisert av Erkki Itkonen i 1950-årene. I 1970-årene utviklet Samisk språknemnd en felles ortografi for nordsamisk i Norge, Sverige og Finland, og som siden godkjenningen i 1979 er brukt i alle de tre landene.

Nordsamisk kan deles i tre hoveddialekter:

- 1) Innlandsdialekten eller Finnmarksdialekten, med vestlig og østlig dialekt. Isoglossen eller dialektsgrensa mellom vest- og østdialekta går mellom bygdene Šuošjávri og Suoidnerohtu i Kautokeino og Karasjok kommuner.
- 2) Tornesamisk dialekt: Dialektene som snakkes nord-øst om Gällivare, Sverige, dialekta i den vestlige delen av Enontekiö-området i Finland, og dialekta fra Ofotfjord til Lyngen og Nordreisa i Norge.
- 3) Sjøsamisk dialekt: Sjøsamisk dialekt snakkes i Varanger og Repparfjord i Finnmark og Kvænanen i Nord-Troms.

Det nordsamiske alfabetet består av disse bokstaver: a, á, b, c, č, d, đ, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, ŋ, o, p, r, s, š, t, ʈ, u, v, z ja ž. Ellers finnes følgende diftonger: ea, ie, uo, oa.